

Zout Zeeland

Zoet Holland

Daar willen wij wonen!

Open en vrij stromende estuaria

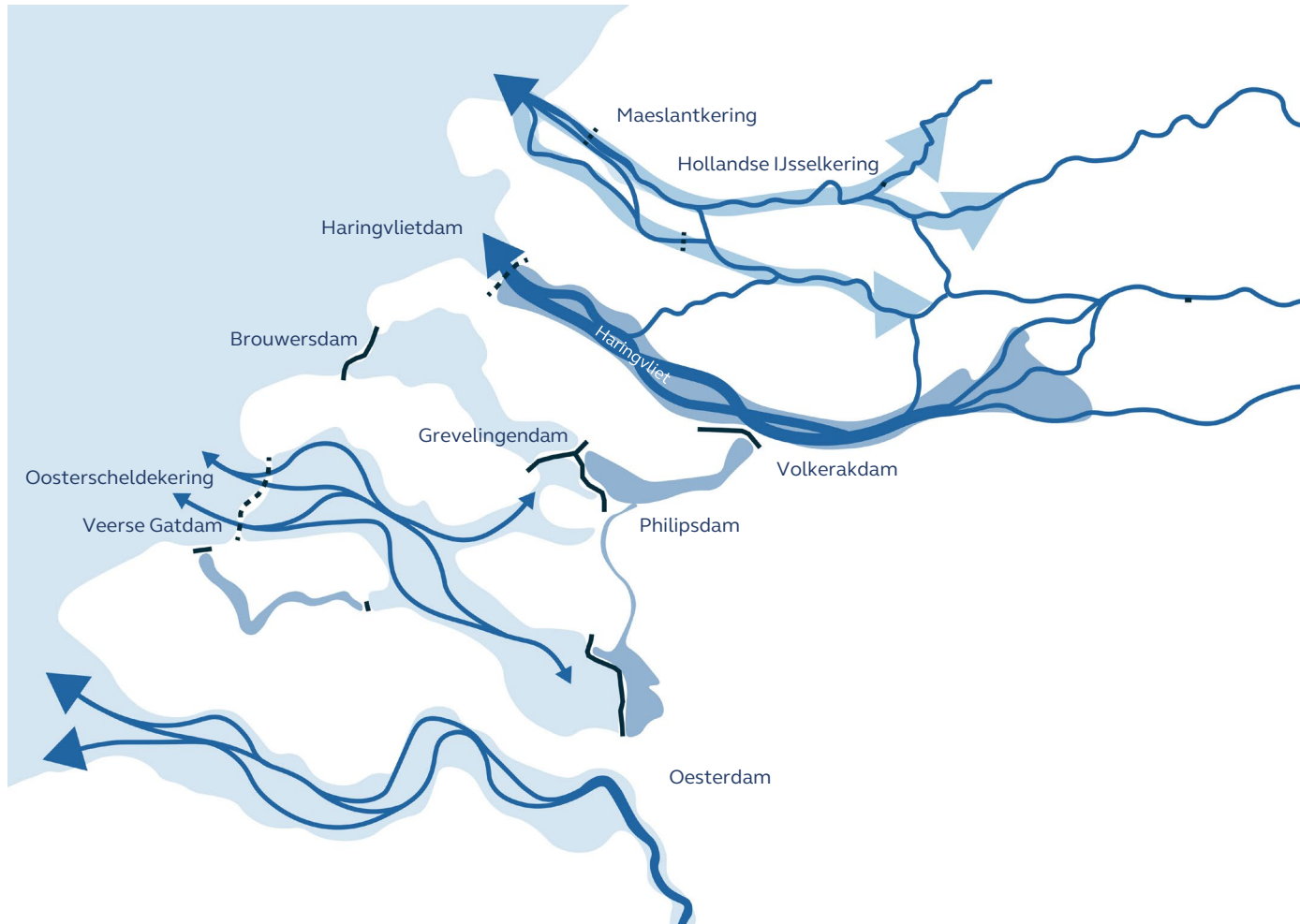
Vroeger: Beeld 1830 – tot Pieter Calland en zijn Nieuwe Waterweg

Het grondpatroon van de Zuid-Hollandse en Zeeuwse delta is eeuwenoud en gevormd door zeewater, rivierwater en de mens. Het water was hier het mobiliteitsnetwerk voor de steden en een belangrijke bron van voedsel. Vanuit de rivieren begon het sturen van het water.

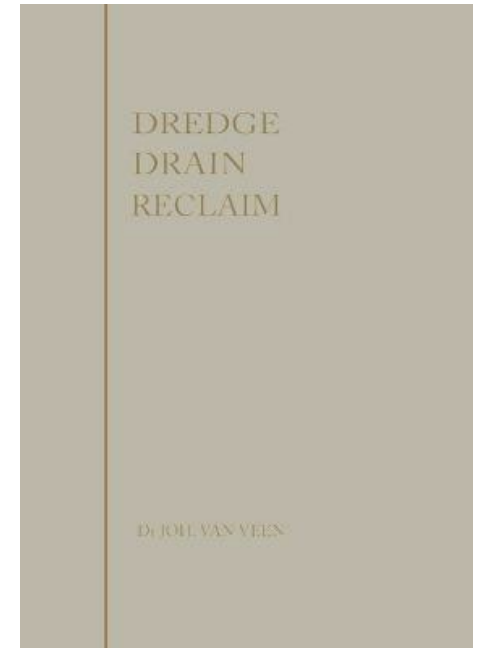
Het graven van de Nieuwe Waterweg markeert de overgang naar het nieuwe normaal. Een kunstmatige delta waarin het ingrijpen van de mens de toon zet.

De Deltawerken van Johan van Veen

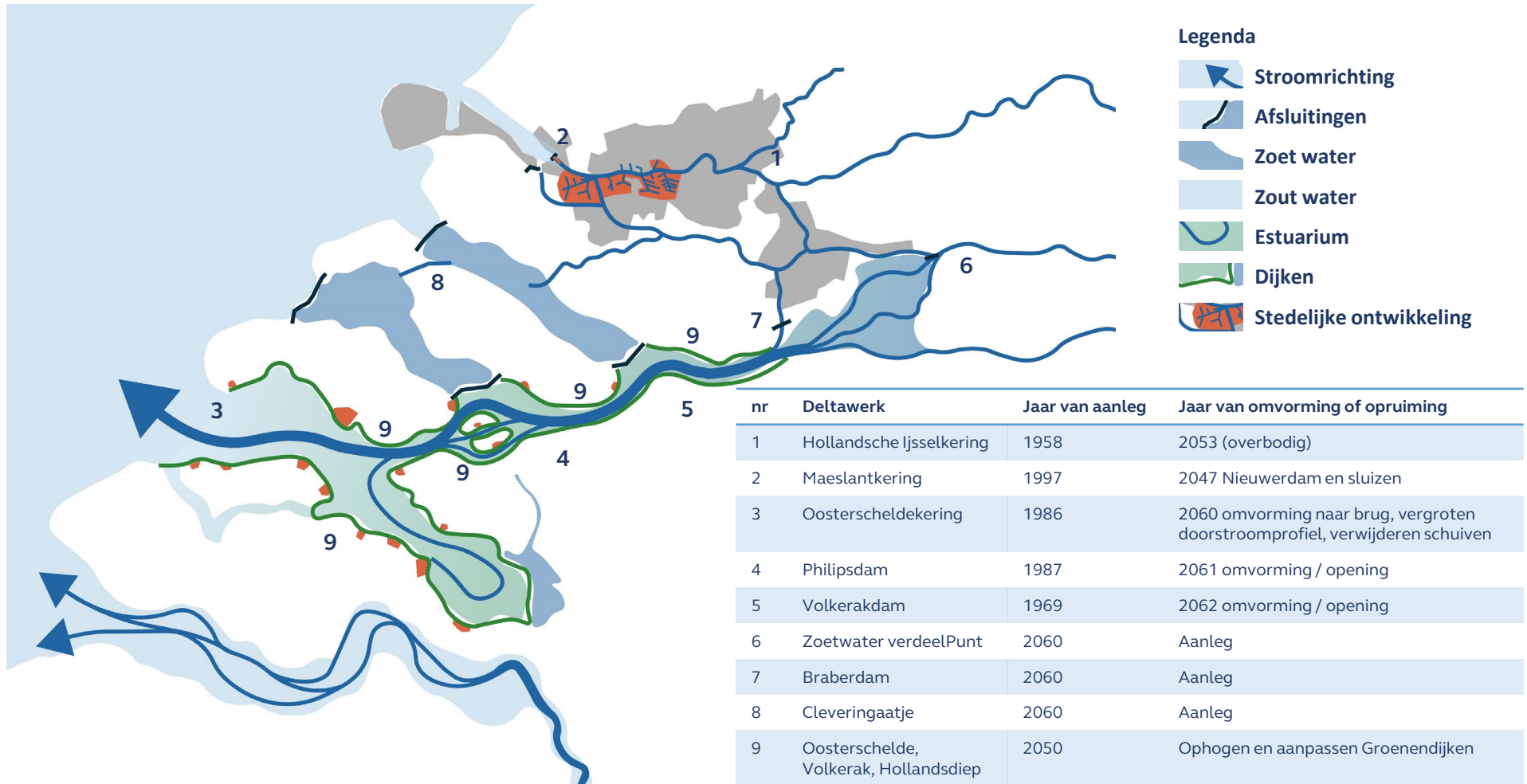
Legenda

- Stroomrichting
- Zoutindringing
- Zoet water
- Zout water

De beteugeling van het water begon met de dammen in het Kreekrak en het Sloe voor de spoorverbinding met Vlissingen. Pas na de Watersnoodramp ging het hard. De kustlijn werd verkort en het water werd gestuurd. Het mobiliteitsnetwerk verschoof van water naar land. Het resultaat: een kunstmatig watersysteem waarbij elk waterlichaam zijn eigen probleem heeft en natuurlijke gradiënten zijn verdwenen of verborgen in het stedelijke landschap.

Het plan: De Groenendijken

Deze grootschalige en integrale ingreep is een oplossing voor de vraagstukken in het hele zuidwestelijke Deltagebied:

Een groot estuarium – de verbinding tussen de Waal en Maas met de zee - met alle ruimte voor gradiënten, verplaatsende geulen, getijdenmoerassen en natuurlijke processen. Ook bij de versneld stijgende zeespiegel blijft deze verbinding open. De Groenendijken en dammen in de Nieuwe Waterweg en bij de Waal scheiden het zoetwater van het zoute water. Zo ontstaat er een grote zoetwaterbuffer voor heel Holland. De nieuwe dammen en sluisen vormen - net als vroeger - de basis voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

Veiligheid voorop

Langs de voormalige zeearmen Haringvliet en Grevelingen verkorten we de kustlijn. In de voormalige mondinggebieden is het slib en zand al in beweging sinds de afsluitingen en dit kan geleidelijk doorzetten, geholpen door zandsuppleties.

Het resultaat is een zandige kustboog van Schouwen tot aan de Tweede Maasvlakte. Langs de Nieuwe Maas en Nieuwe Waterweg verkorten we de kustlijn, door de afsluitingen aan de zeezijde bij Nieuwerdam (Maassluis, Rozenburg) en aan de rivierzijde bij het ZoetwaterverdeelPunt. Primaire waterkeringen worden regionale waterkeringen met beperkte fluctuaties in het waterpeil. Een aantal buitendijkse gebieden, zoals Dordrecht, komt binnendijks te liggen.

De complexe stormvloedkeringen (Maeslantkering, Oosterscheldekering, Haringvlietsluizen), zijn niet meer nodig; minder faalkansen en minder onderhoud; vervanging en aanpassingen aan de versneld stijgende zeespiegel.

Langs het grote estuarium reserveren we voldoende ruimte voor de meegroeiende Groenendijken. De voorlanden groeien mee door natuurlijke sedimentatie. Lokale sedimentatie van slib levert de grondstof voor de dijken. Het Rotterdamse Havengebied ligt open voor de stijgende zeespiegel en daarom hogen we de infrastructuur stapsgewijs op.

De optelsom van de maatregelen maakt de totale lengte van de primaire waterkering korter. Alleen het ZoetwaterverdeelPunt fungeert nog als stormvloedkering.

Zat Zoetwater

Meer buffers met zoetwater helpen Zuidwest-Nederland de droge periodes door. Daarvoor richten we de Grevelingen, het Haringvliet en de Nieuwe Maas in als buffers, gevuld met lokaal regenwater en rivierwater uit de Lek en de Waal.

Het ZoetwaterverdeelPunt stuurt in droge tijden het zoete water naar de buffers en voorkomt dat brak water te ver landinwaarts stroomt. De grilligheid in de aanvoer van zoetwater betekent dat er soms heel veel rivierwater op ons afkomt. Dat kan vrij wegstromen in het grote estuarium.

De spaarbekkens in de Biesbosch worden weer onderdeel van het estuarium en bieden ruimte aan natuur.

Walcheren en Beveland zijn weer omringd door de zee. Daar wordt het zoetwater geborgen in de grond en vormt het Veerse meer een kleine buffer.

De rijke overgang van Zoet naar Zout

We zijn al decennia bezig om de nutriëntenlast te reduceren. Eind jaren 70 deden de fosfaatvrije wasmiddelen hun entree en inmiddels is er een forse stikstofcrisis die half Nederland lam legt. Toch moeten we zuinig zijn op fosfaat als één van de belangrijkste nutriënten. Fosfaat is eindig.

We benutten de kracht van natuurlijke hoogproductieve ecosystemen zoals nutriëntenrijk rivierwater voor de productie van voedsel, hoogwaardige dierlijke eiwitten en een explosie van biodiversiteit. En dat zonder kunstmest, extra verbruik van water of druk op de grondgebieden.

Herstel van een groot, rijk estuarium is de kern van ons voorstel!

Tussen de Groenendijken krijgt de natuur alle ruimte. Door het dynamische milieu (soms zoet, dan weer zout, meestal brak) herbergt het gebied zeldzame plant- en diersoorten. Het produceert van nature weer zoveel mosselen, oesters en kokkels dat de Zeeuwse traditionele aquacultuur zich volop kan ontwikkelen. Daarnaast is er in de uitgebreide schorren ruimte voor zilte teelt. Duurzame voedselproductie zonder schade en onafhankelijk van extreem weer.

Mossel feesten op Colijnsplaat

Mossel feesten op Colijnsplaat

Door de het nieuwe estuarium heeft Zeeland er een nieuw duurzaam agrarisch perspectief bij in de vorm van aquacultuur. Een oude traditie herleeft in Zeeland. Deze nieuwe economie geeft de dorpen rond de Oosterschelde nieuwe mogelijkheden op het gebied van wonen, recreatie, natuur en handel. De trots van Zeeland!

Samen verder

Team

Het team bestaat uit zes leden die dagelijks enthousiast werken aan integrale vraagstukken op het gebied van water, klimaat en landschap.

De Rijn-Maasland-monding is een dynamische regio waar de leden als werkgebied (en sommigen ook als woongebied) een grote affiniteit mee hebben.

De teamleden brengen ieder hun eigen accenten in: regionale ruimtelijke ontwikkeling voor stad en platteland, watersystemen, ecosystemen, morfologie, klimaat, stakeholders en procesaanpak integrale vraagstukken. Dit vertaalt onze geregistreerde landschapsarchitect tot ruimtelijke voorstellen. Hij is ook de hoofdverantwoordelijke inzender.

Plan van aanpak voor vervolg

